

DIE MIER EN DIE SPRINKAAN: 'N AESOPUS-FABEL

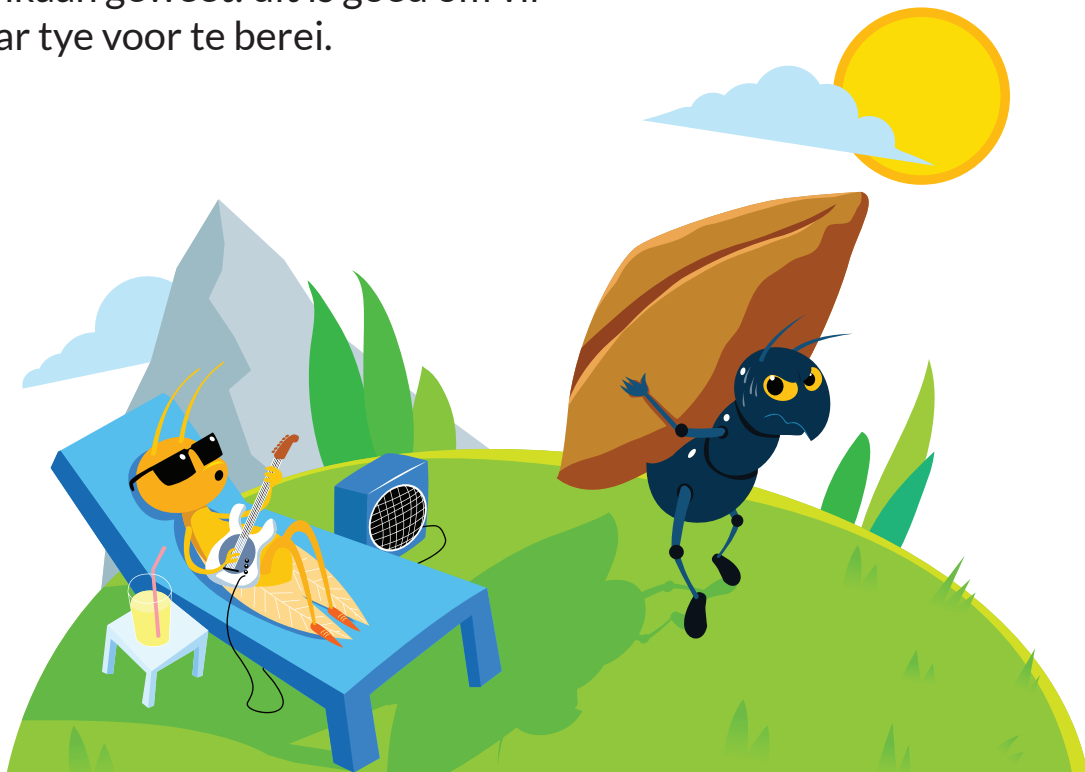
Een somersdag het 'n sprinkaan al tjirpend en singend na hartelus in 'n veld rondgehop. 'n Mier het daar verby gekom met 'n koringaar wat hy met geweldige moeite na die nes dra.

“Kom gesels 'n bietjie met my,” het die sprinkaan gesê, “in plaas daarvan om so te swoeg en te sweet.”

“Ek help om kos bymekaar te maak vir die winter,” het die mier gesê, “en ek raai jou aan om dieselfde te doen.”

“Hoekom moet ek my oor die winter bekommer?” het die sprinkaan gesê. “Ons het nog baie kos.” Maar die mier het verder geswoeg.

Toe die winter kom, het die sprinkaan geen kos gehad nie en was aan die sterf van honger – terwyl hy kon sien hoe die miere elke dag koring uitdeel uit die voorrade wat hulle in die somer versamel het. Toe het die sprinkaan geweet: dit is goed om vir swaar tye voor te berei.

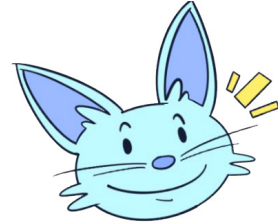
KRINGE VAN VERANTWOORDELIJKHEID

5 STAPPE VIR EMPATIE

STAP 1: GEE AANDAG!

- Wat sê jou vriend?
- Hoe sou jy sy of haar lyftaal beskryf?

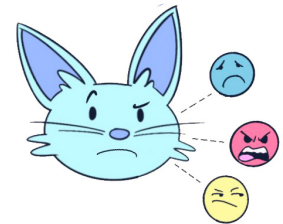
STAP 2: VERBIND!

- Skep 'n persoonlike verbinding met hoe jou vriend voel.
- Wanneer het jy al ooit 'n soortgelyke gevoel ervaar?

STAP 3: VERBEEL!

- Hoe dink jy voel jou vriend nou?
- Hoe sou jy voel as dit met jou sou gebeur?

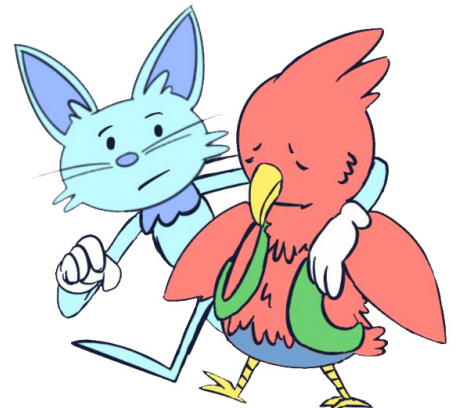
STAP 4: VRA!

- Vra jou vriend hoe hy of sy voel.

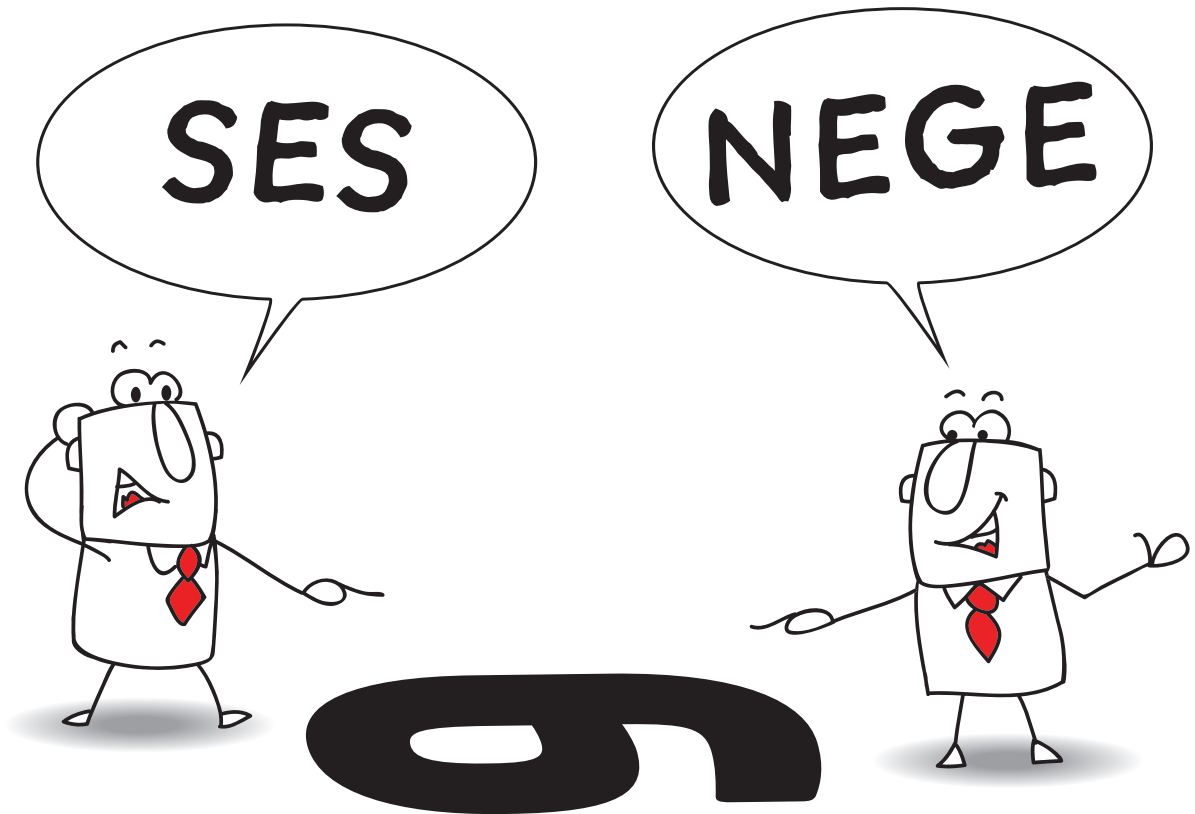

STAP 5: TREE OP!

- Luister aandagtig na wat jou vriend oor sy of haar gevoelens sê.
- Gebruik jou woorde en optrede om jou vriend te wys dat jy omgee.

6 OF 9?

EMPATIESCENARIO-KAARTE

Jou beste vriend, Sara, is jaloers op die nuwe vriend wat jy gemaak het, Leila. Een dag terwyl die kinders se ma's hulle aflaai, begin Sara giggel en maak naar opmerkings oor Leila se ma se kar. Leila hoor dit en kry skaam; jy weet Leila se ma het so pas haar werk verloor. Wat moet jy doen?

Jou beste vriend, Mateo, het begin om vir Chris te spot omdat hy stadig lees. Aanvanklik het jy gedink dis snaaks, maar mettertyd het Mateo se opmerkings aan Chris al hoe gemener begin word. Chris is nou skaam om hardop te lees, en hy sit kop-onderstebo wanneer die onderwyser hom iets vra. Die ander leerders in die klas dink steeds Mateo se opmerkings wanneer Chris moet lees, is snaaks. Wat moet jy doen?

'n Boelie by die skool en verskeie van sy vriende omring 'n leerder tydens pouse. Hulle spot hom oor sy vuil tekkies. Wat moet jy doen?

Kinders kies spanne vir 'n bofbalwedstryd tydens LO. Twee leerders bly oor, maar nie een van die kapteins wil hulle kies nie. Wat moet jy doen?

Shania hou 'n verjaarsdagpartytjie. Die hele klas word uitgenooi, behalwe een leerder. Wat moet jy doen?

'n Nuwe leerder daag met 'n groot bril in die klaskamer op. Sommige van die ander kinders in die klas begin lag. Tydens middagpouse sit hy alleen. Wat moet jy doen?

Jy is aanlyn en ontvang 'n boodskap wat 'n klasmaat spot, en die boodskap is na ander leerders in jou klas gestuur. Die klasmaat wat gespot word, weet nie van die geheime groepboodskap nie. Wat moet jy doen?

Kayla was by die haarkapper, en die haarkapper het haar hare per ongeluk korter geknip as wat sy dit wou hê. Al jou vriende sê sy lyk nou soos 'n seun. Kayla is ontsteld. Wat moet jy doen?

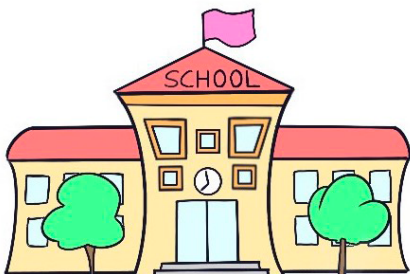
RESPEKSCENARIO-KAARTE

<p style="text-align: center;">Kaart 1</p> <p>Johnny se onderwyser vra die klas om hul wiskundeboeke en potlode uit te haal. Johnny is kwaad want hy het vergeet om sy huiswerk te doen, en haal nie sy wiskundeboek of potlood uit nie. Sy onderwyser vra hom weer om dit te doen, maar hy weier. Het Johnny respek? Wat moet Johnny doen om vir sy onderwyser respek te toon?</p>	<p style="text-align: center;">Kaart 2</p> <p>Sarah is by die park. Sy gooi haar tjijsakkie op die grond toe sy klaar geëet het, en hardloop na die swaie om te gaan speel. Het Sarah respek? Wat moet Sarah doen om te wys sy respekteer die gemeenskap?</p>
<p style="text-align: center;">Kaart 3</p> <p>Ben hardloop deur die skool se gang op pad toilet toe. 'n Onderwyser wat hy nie ken nie, vra hom om te loop. Ben ignoreer die onderwyser en hou aan hardloop. Het Ben respek? Wat moet Ben doen om by die skool respek te toon?</p>	<p style="text-align: center;">Kaart 4</p> <p>Anna se onderwyser vra die klas om hul tablette te bêre en weer te gaan sit. Anna wil regtig die speletjie klaar speel, daarom ignoreer sy die onderwyser en hou aan speel op die tablet. Het Anna respek? Wat moet Anna doen om respek vir haar onderwyser te toon?</p>
<p style="text-align: center;">Kaart 5</p> <p>Eric se bofbalspan het die groot wedstryd nie gewen nie. Eric was baie kwaad. Toe dit vir die spanne tyd is om hand te skud, gaan sit Eric op die bank en hy weier om met die ander span hand te skud. Het Eric respek? Wat moet Eric doen om respek te toon?</p>	<p style="text-align: center;">Kaart 6</p> <p>Sean se ma sê vir hom dat hy nie met sy vriende mag speel voordat hy sy kamer skoongemaak het nie. Sean wil nie sy kamer skoonmaak nie, maar hy wil baie graag buite speel. Sean het toe na sy kamer gegaan en dit skoongemaak, soos sy ma gevra het. Het Sean respek?</p>
<p style="text-align: center;">Kaart 7</p> <p>Serena se ouma het pasta gemaak vir aandete. Serena hou nie van pasta nie. Aan tafel skree sy op haar ouma omdat sy pasta gemaak het, en sê vir haar sy is die slegste kok ooit. Het Serena respek? Wat moet Serena doen om respek vir haar ouma te toon?</p>	<p style="text-align: center;">Kaart 8</p> <p>Tydens die mondelinges begin twee seuns lag toe hul klasmaat vertel wat haar gunstelingfiek is. Hulle lag en sê dis 'n vervelige fiek. Het hierdie leerders respek vir hul klasmaat? Wat moet die seuns doen om respek te toon?</p>

TOON RESPEK

Hoe kan ek respek toon?

By die skool

Tuis

In die gemeenskap

VOORBEELDAANHALINGS OOR INTEGRITEIT

“Ware integriteit is om die regte ding te doen, al weet jy niemand sal weet of jy dit gedoen het of nie.”

“Integriteit is om jou gedagtes en optrede te kies op grond van waardes in plaas van persoonlike gewin.”

“Diegene wat in klein dingetjies onverskillig is met die waarheid, kan nie met belangrike sake vertrou word nie.”

“Dit is altyd die regte tyd om te doen wat reg is.”

“Integriteit is om die regte ding te doen, selfs wanneer niemand kyk nie.”

“Wysheid is om te weet wat die regte pad is om te volg ... integriteit is om dit te volg.”

“Wat vir ons integriteit gee, is nie dit wat ons in die publiek bely nie, maar waar ons in die geheim wandel en wat ons in die geheim doen.”

“Om eerlik te wees bring nie noodwendig baie vriende nie, maar dit bring altyd die regte vriende.”

INTEGRITEITUITDAGING- SCENARIO'S

Lees hierdie scenario's aan jou klas voor. Leerders moet besluit wat hulle in elke scenario sal doen, en na die ooreenstemmende kant van die kamer stap - 1 of 2.

1. Jou vriend kom kuier, en julle staan albei by jou ma se rekenaar. Jou vriend wil hê jy moet na 'n webwerf gaan wat jy weet jou ma nie sal wil hê jy moet besoek nie. Jou ma is egter vir 'n rukkie by die bure, en jy en jou vriend is alleen. Sal jy ...

Keuse 1: ... die webwerf besoek? Jou ma is nie nou tuis nie, en sy sal dalk nooit weet dat jy dit besoek het nie.

Keuse 2: ... vir jou vriend sê dat julle na 'n ander webwerf moet gaan of iets anders moet doen? Jy sal dalk in die moeilikheid beland as jy die webwerf besoek.

2. Jy het nie genoeg tyd gehad om vir jou woordeskattoets te leer nie, en jou ouma sê jy moet 'n "A" vir die toets kry, anders mag jy nie die naweek saam met haar na die winkelsentrum gaan nie. Tydens die toets sien jy dat jy maklik die antwoorde van die leerder langs jou kan sien. Sal jy ...

Keuse 1: ... by daardie leerder afkyk? Jy weet sy het geleer en dat dit waarskynlik die regte antwoorde is.

Keuse 2: ... besluit om jou eie werk te doen? Jy sal dalk nie 'n "A" kry nie, maar jy het ten minste nie afgekyk nie.

3. Jy sien jou beste vriend steel geld uit 'n ander leerder in jou klas se rugsak. Sal jy ...

Keuse 1: ... jou onderwyser vertel wat gebeur het? Jy weet jou vriend sal kwaad wees, maar nou het daardie leerder in jou klas nie geld vir pouse nie.

Keuse 2: ... niks sê nie? Jy was immers nie die een wat die geld gesteel het nie.

POSITIEWE GEDAGTES

Ek is slim.

Ek werk hard.

Ek is 'n goeie vriend.

Ek is verantwoordelik.

Ek is 'n betroubaar.

Ek is snaaks.

Ek is dapper.

Ek is goed in sport.

Ek is 'n goeie leser.

Ek is behulpsaam.

Ek is goed in wiskunde.

Ek het respek.

Mense hou van my.

Ek gee om.

Ek is kreatief.

NEGATIEWE GEDAGTES

Ek is dom.

Ek doen nooit iets reg nie.

Ek sukkel vreeslik met sport.

Niemand wil my vriend wees nie.

Alles is moeilik.

Ek kan nie teken nie.

Almal is gemeen.

My onderwyser skree altyd op my.

Ek haat wiskunde.

My ouer broer wil nooit met my speel nie.

Pouse is vervelig.

Ek is die slegste leser.

Ek gaan druipe.

My ouers skree altyd op my om my huiswerkies te doen.

Ek doen nooit iets lekkers nie.

DIE DOELWITTE VAN VOLHARDING

My langtermyndoelwit is: _____

Wanneer ek my doel behaal het, sal dit lyk soos ...

DIE DOELWITTE VAN VOLHARDING

Wanneer ek my doel behaal het, sal dit lyk soos ...

<u>Korttermyn doelwit 1:</u>	<u>Wat ek nodig sal hê:</u>	<u>Wat ek sal moet doen:</u>	<u>VISUELE ELEMENT:</u>
<u>Korttermyn doelwit 2:</u>	<u>Wat ek nodig sal hê:</u>	<u>Wat ek sal moet doen:</u>	<u>VISUELE ELEMENT:</u>
<u>Korttermyn doelwit 3:</u>	<u>Wat ek nodig sal hê:</u>	<u>Wat ek sal moet doen:</u>	<u>VISUELE ELEMENT:</u>
<u>Korttermyn doelwit 4:</u>	<u>Wat ek nodig sal hê:</u>	<u>Wat ek sal moet doen:</u>	<u>VISUELE ELEMENT:</u>
<u>Langtermyn doelwit:</u>			<u>VISUELE ELEMENT:</u>

VOORBEELD-“JY-BOODSKAP”

Lees die gesprek tussen Naomi (*boodskappe in wit*) en haar vriend (*boodskappe in blou*).

Hoe sou jy voel as jy Naomi se vriend was?

“EK-BOODSKAP”-OEFENING

Aanwysings: Lees die volgende voorbeelde.

Stel jou voor dit gebeur met jou. Skryf dan jou eie “Ek-boodskap” vir elke voorbeeld.

VOORBEELD:

Jou ma sê vir jou jy moet jou hare laat sny voor julle by jou oupa en ouma gaan kuier. Maar jy wil hê jou hare moet bly soos dit is.

Ek voel omgekrap

wanneer jy vir my sê ek moet my haarstyl verander

want ek hou van hoe my hare nou lyk.

1. 'n Spanmaat spot jou oor die skoene wat jy na sportoefening dra.

Ek voel _____

wanneer jy _____

want _____ .

2. klasmaats wil nie hê dat jy tydens pouse met hulle saamspeel nie.

Ek voel _____

wanneer jy _____

want _____ .

3. Jou broer of suster noem jou 'n “nerd” omdat jy daarvan hou om te lees.

Ek voel _____

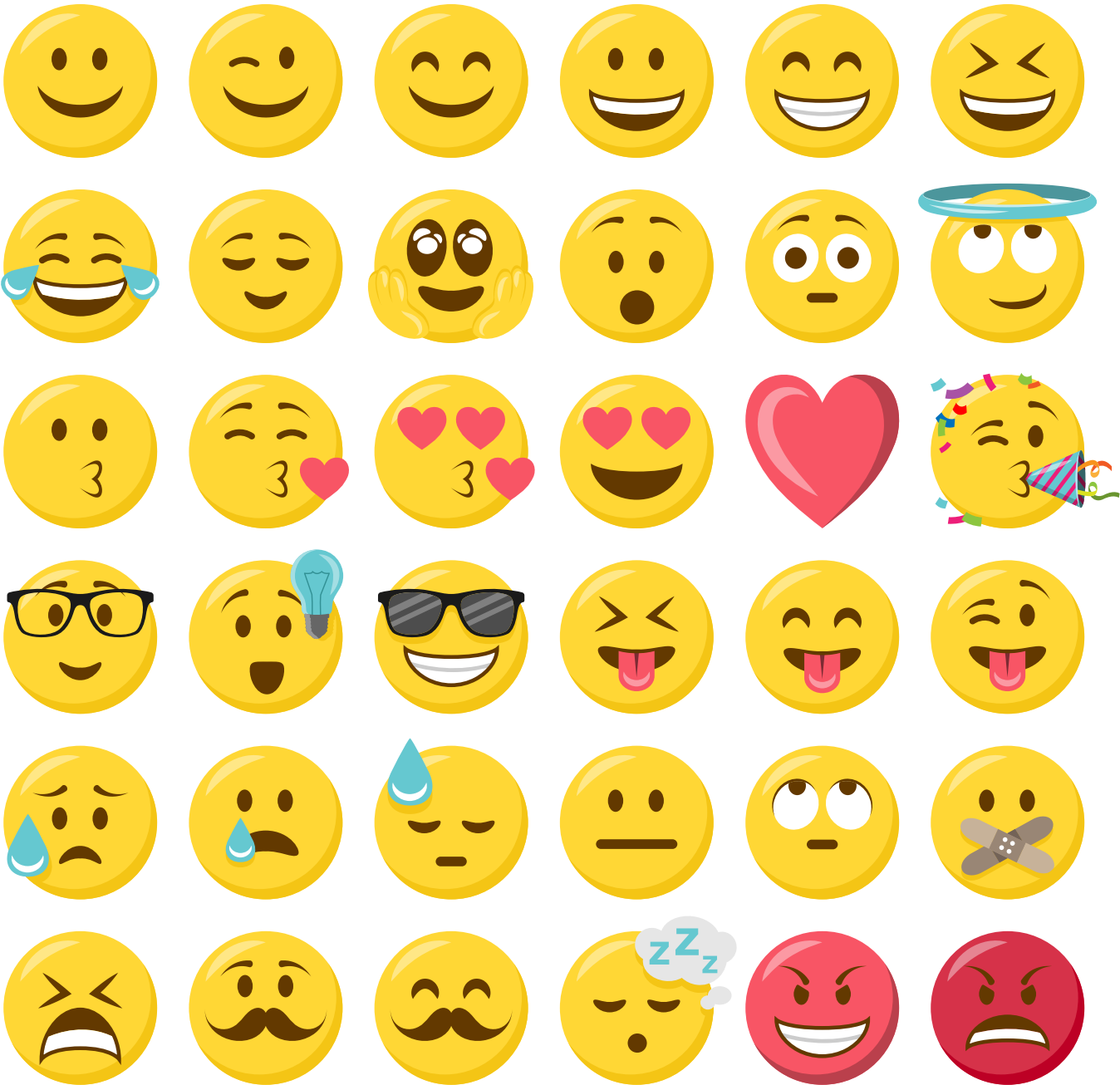
wanneer jy _____

want _____ .

KONFLIKTOPLOSSING FORTUINVERTELLER

87	Blou Sê jammer	Geel Deel dit!	56
Groen Praat met iemand daaroor		Kry hulp of vra raad	Bruin
Oranje Maak beurtel/ skakel af		Sluit 'n kompromie	Pienk
12	Rooi Bereik 'n ooreenkoms	Laat dinge afkoel	43
	Pers		

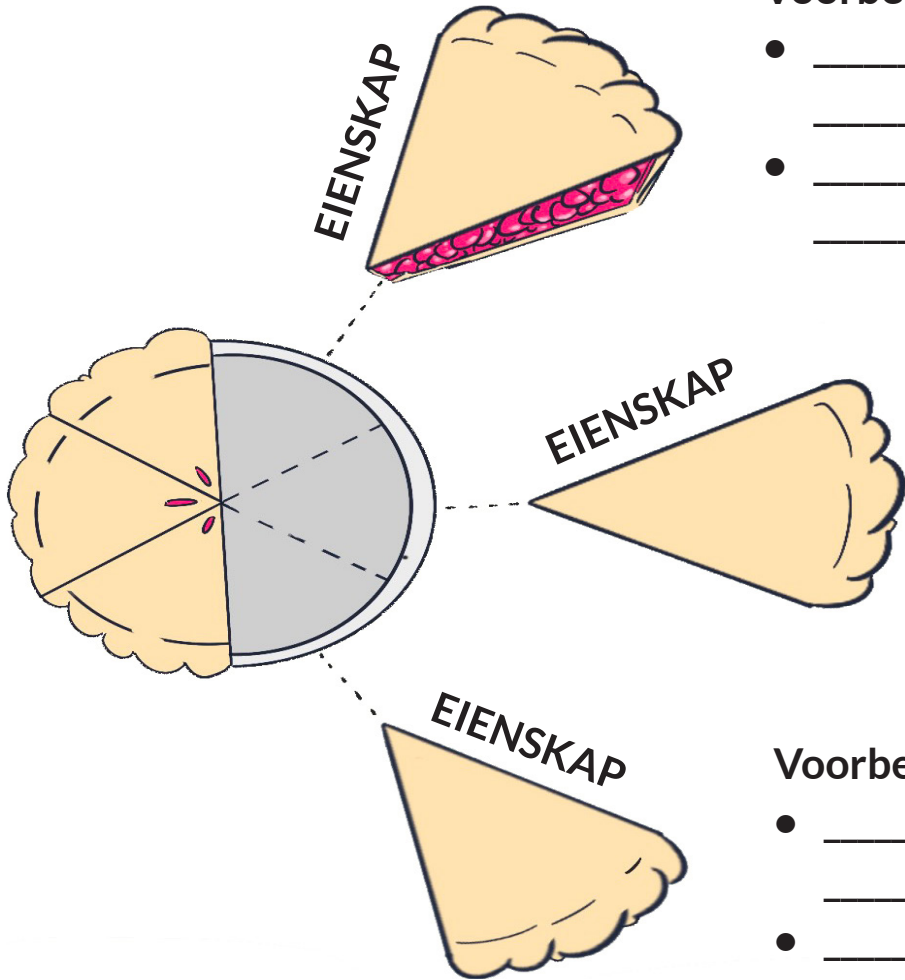
EMOSIONELE EMOJI'S

LYS GROEPSDRUKSCENARIO'S

1. Jy en 'n groep vriende speel sokker op 'n veld naby jou huis. Jou ouers het gesê jy moet teen sonder tuis wees. Teen skemer nooi 'n gewilde kind uit jou woonbuurt jou en jou groep vriende na sy huis om aandwegkruipertjie in hul agterplaas te speel. Al jou vriende besluit om te gaan, maar jy weet jou ouers verwag jou teen sonder by die huis.
2. Tydens rekenaarklas besoek een van jou klasmaats 'n webwerf wat jy weet julle nie by die skool mag besoek nie. Sy wil hê jy moet ook na die webwerf gaan sodat sy vir jou 'n "cool" video kan wys. Jou klasmaat sê jy's 'n ou witbroodjie as jy altyd die skoolreëls nakom.
3. Geraldo wil baie graag sokkerskoene hê. Sy ouma laai hom by 'n plaaslike winkelsentrum af en gee vir hom geld om die skoene te gaan koop. Terwyl hy na die skoenafdeling stap, sien hy 'n groep sokkerspelers wat almal dieselfde sokkerbroek dra. Alhoewel hy al lank sokkerskoene wou hê, voel Geraldo ook onder druk om cool te wees en by die ander sokkerspelers in te pas.
4. Op die bus skool toe vra 'n klasmaat vir Nathan of hy sy huiswerk kan afskryf. Nathan wil nee sê want hy weet dit is oneerlik. Maar sy klasmaat sê: "Dis net nerds wat weier dat mense hul antwoorde afskryf. Wil jy 'n nerd genoem word?"
5. Terwyl DeAnnaby 'n skoordans is, probeer die nuwe meisie in die skool by haar groep vriende se danskring aansluit. Al DeAnnase vriende sug verveeld en staan doelbewus so dat hulle die nuwe meisie blokkeer. DeAnna sien die nuwe meisie lyk regtig eensaam, maar sy wil nie "oncool" vir haar vriende lyk nie.
6. Rachel sit stil in die klas en lees 'n boek soos haar onderwyser haar gevra het. Skielik vra haar beste vriend langs haar om 'n briefie na 'n ander leerder aan te stuur. Rachel wil graag nie in die moeilikheid kom nie, maar Leilani dreig om nie meer haar beste vriend te wees as sy nie die briefie aanstuur nie.

EIENSKAP-WEB

Voorbeeld(e)

- _____
- _____
- _____

Voorbeeld(e)

- _____
- _____
- _____

Voorbeeld(e)

- _____
- _____
- _____

BURGERSKAPSKAART

Ek gaan van hierdie wêreld
'n beter plek maak deur ...

By die skool	Tuis	In my gemeenskap